

щодо релокейгу підприємств, сприятливі умови кредитування, податкові нововведення тощо. Міжнародна спільнота, світові організації, весь світ долучається до допомоги нашому бізнесу, до його розвитку та відтворення, до розвитку та функціонування української вітчизняної допомоги, яке прискорює таку очікувану перемогу.

Список використаних джерел:

1. Гончарук Т. В. Зарубіжний досвід розвитку підприємницьких структур та можливості його використання в Україні. *Ефективна економіка*. 2017. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5772> (дата звернення: 27.05.2022).
2. Кіщак В. Розвиток малого та середнього підприємництва: досвід Польщі, Угорщини, Чехії, Італії. URL : <http://www.niss.gov.ua/> (дата звернення: 27.05.2022).
3. Томнюк Т. Л. Зарубіжний досвід підтримки малого бізнесу: уроки для України. URL: http://economyandsociety.in.ua/journals/16_ukr/80.pdf (дата звернення: 27.05.2022).
4. Летуновська Н. Є Зарубіжний та вітчизняний досвід участі підприємств у розвитку соціальної інфраструктури регіону. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/324225703.pdf> (дата звернення: 27.05.2022).
5. Економіка звикає до воєнного часу: веб-сайт. URL: <http://https://forbes.ua/inside/ekonomika-zvikaє-do-voennogo-chasu-zastupnik-golovi-nbu-sergiy-nikolaychuk-pro-padinnya-vvp-dopomogu-partneriv-ta-ukrainskiy-plan-marshalla-18032022-4800> (дата звернення: 27.05.2022).

Ключові слова: підприємництво, малий бізнес, економіка, економічне зростання, державна підтримка, зарубіжний досвід.

Key words: entrepreneurship, small business, economy, economic growth, government support, foreign experience.

ОТЛИВАНСЬКА ГАЛИНА АРТУРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри національної економіки, доктор економічних наук, доцент*

ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ КАПІТАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ

Нарощування обсягів інвестування в техніку та технологію телекомунікаційної сфери є першорядним питанням у забезпеченні подальшого розвитку ІКТ країни.

Телекомунікаційна сфера, що зв'язує різні об'єкти і суб'єкти в єдине середовище ІКТ, займає домінуючу частину «твердої» цифрової інфраструктури. Загальний стан інвестування ІКТ характеризується динамікою обсягів її інвестицій. Діяльність суб'єктів господарювання ІКТ

України відбивається в статистичних даних за видом економічної діяльності «Інформація і телекомунікації».

Вид економічної діяльності «Інформація і телекомунікації» є привабливим для інвестування у вітчизняній економіці, зокрема: за 2010–2020 роки спостерігається перевищення зростання приросту інвестування в діяльність «Інформація і телекомунікації» у 245 % над приростом інвестування національної економіки у 232 %; обсяг інвестування ІКТ у кризовому 2020 році зріс на 1 % навпаки загальній тенденції падіння інвестування у країні.

Періоди масштабного інвестування у діяльність «Інформація і телекомунікації» безпосередньо пов'язані з інвестуванням в розвиток мереж мобільного зв'язку. Це обумовлено тим, що протягом 2010–2020 років інвестиції у телекомунікації складають домінуючу частку (більше 60 %) від загального розміру інвестицій за видом економічної діяльності «Інформація і телекомунікації». Важливим є факт, що перехід на новий стандарт зв'язку у 2015 році обумовив збільшення усередненої частки інвестування ІКТ від щорічних доходів з 15 % до 19 %.

Зміни у динаміці капітального інвестування за підвидами діяльності «Інформація та телекомунікації» зумовили зменшення частки інвестицій у телекомунікації на 7 % та зростання частки інвестицій у комп'ютерне програмування до 9 % від їх загального обсягу. Незважаючи на скорочення частки інвестування у телекомунікаційну сферу, вона залишається найбільшою, забезпечуючи у 2020 році 67 % від загального обсягу інвестування у діяльність «Інформація та телекомунікації».

За об'єктами інвестування превалюють матеріальні активи, з яких основні кошти вкладаються в машини та обладнання. Інвестування в нематеріальні активи концентрується у програмному забезпеченні учасників телекомунікаційної сфери.

Традиційно основним джерелом фінансування інвестицій виступають власні кошти господарюючих суб'єктів (більше 80 %), зовнішніми джерелами залишаються кредити банків. Поряд з цим позитивним є участь держави на місцевому та державному рівні для фінансування діяльності з комп'ютерного програмування і видавничої діяльності, радіомовлення та телебачення.

Основним сегментом сфери телекомунікацій протягом десяти років залишається мобільний зв'язок, поряд з яким прискорений розвиток має фіксований доступ до мережі Інтернет. В структурі доходів мобільного зв'язку послуги від передачі даних займають 60 %. Отже доступ до мережі Інтернет став основною послугою, що споживається в телекомунікаційному секторі України та забезпечує більшу частину її доходу. На ринку послуг мобільного зв'язку привалює три основні гравці – Київстар, Vodafone і lifecell, два з яких вже працюють у сегменті фіксованого доступу до інтернет. При цьому Київстар вже є лідером з послуг фіксованого доступу до інтернет.

Таким чином головними передумовами, що визначають напрями подальшого розвитку капітального інвестування телекомунікацій України, є зростання доходності сфери телекомунікацій, джерелом

якого виступають послуги з фіксованого і мобільного доступу до інтернет, та скорочення частки інвестицій телекомунікацій від загального обсягу інвестування діяльності «Інформація і телекомунікації».

Скорочення частки інвестування телекомунікацій на тлі зростання інших видів діяльності у сегменті «Інформація та телекомунікації» свідчить, що телекомунікаційні компанії заклали достатню технічну базу для розвитку жорсткої та м'якої інфраструктури цифровізації та поширення ІКТ. Поряд з цим після вичерпання сформованого резерву може виникнути дефіцит технічної бази, уповільняться темпи розвитку ІКТ. Ситуація ускладнюється поточними викликами. Зараз телекомунікаційні компанії вимушені провадити діяльність в умовах воєнного стану, що підвищує ризики втрати об'єктів інвестування внаслідок тимчасової окупації та їхнього руйнування. Тому пошук фінансових джерел інвестування та залучення нових інвесторів значно ускладнюється, а розвиток капітального інвестування вимагає пошуку нових підходів, що здатні компенсувати ризики інвестора.

Список використаних джерел:

1. Звіти про роботу Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації. URL: <https://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=34&language=uk>
2. Капітальні інвестиції в Україні. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Отливанська Г. А., Орлов В. М. Інвестування телекомунікацій у розвитку ІКТ України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 3. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2022/3.pdf

Ключові слова: капітальні інвестиції, телекомунікації, розвиток, ІКТ.

Key words: investment, telecommunications, development, ICT.

ІЖЕВСЬКИЙ ПАВЛО ГРИГОРОВИЧ

*Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова,
професор кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи
та страхування, доктор економічних наук, доцент*

ЕКСПОРТНІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ НА РИНКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Повномасштабне вторгнення росії завдало непоправної втрати експорту українських товарів та послуг через захоплення територій, порушення логістичних шляхів, блокування вітчизняних портів у Чорному морі. Єдиним відносно стабільним та відкритим ринком для українських товаровиробників залишається Європейський Союз. Зважаючи на європейські прагнення України та бажання надати їй